

Ірина БЕРЕЗІНЕЦЬ
*кандидат філософських наук, доцент,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна*

ПАНДЕМІЯ: ФІЛОСОФСЬКА РЕФЛЕКСІЯ КРИЗОВОГО ЧАСУ

Пандемія винесла на поверхню людського життя багато завуальованих, неусвідомлених проблем. Вона примусила нас працювати в незвичних для багатьох умовах. Ми, представники викладацької спільноти, зараз дуже багато часу проводимо в Інтернет просторі! Що, по – суті, означає, що наше життя сьогодні розподілене між різними координатними площинами, між різними реальностями: матеріальною та нематеріальною. З одного боку, це допомагає нам залишатись «у формі», проводячи заняття та спілкуючись із нашими студентами та колегами, а, з іншого – ми перебуваємо в іншій дійсності, де зображення – знаки замінюють нашу тілесність!

Кожна людини позиціонує себе такою, в залежності від того, які її риси є провідними для неї, які цінності вона сповідує. Відбувається зміна у сприйнятті ідентифікації, як тих кого ми сприймаємо, так і тих, хто сприймає нас. Кожен із нас, зі свого боку екрану, набуває нових рис, які ми транслюємо один на одного, вкладаючи в картинки-знаки власне бачення. Ми отримуємо накладання власного бачення себе з баченням себе іншою людиною, що швидше за все не збігається. В решті решт, народжується нова особистість, яка не співвідноситься ні з першою, ані з другою. Важко сказати, яка з цих особистостей відповідає істинній.

Спілкуючись у віртуальному просторі, ми втрачаємо свою тілесність, існуючи в позафізичному світі. Що в нас зараз активується? Наші відчуття, думки, плани, спогади, знання виходять на перший план, очищуючись від матеріального? То чи не відбувається наше переміщення в ідеальне середовище, де панують нематеріальні форми, і де розум виходить на перший план? Якщо розум є тим, в чому полягає наша сутність, то виходить, що наші думки, знання, спогади, плани, емоції, якими ми ділимося під час нашого спілкування в Інтернет просторі, насправді є нами самими. Тоді, що відбувається із нашими цінностями?

Цей простір забезпечує нас потужними інформаційними можливостями. Він надає нам свободу від фізичних прив'язок. В ньому, в принципі, не існує обмежень: ми можемо перебувати на будь-якій

території та в будь-якому оточенні – головне, щоб ми мали доступ до цього простору. Він надає можливість віртуально подорожувати, занурюватись та пізнавати явища, в які ми не можемо потрапити фізично, наприклад у діючий вулкан, або у вибух чорної діри.

Ми отримуємо переваги навіть в тому, що не відволікаючись на картинку, можемо занурюватись у зміст почутого від співрозмовника, задля більш глибокого розуміння та визначення його особистісних духовних засад – отримати герменевтичний досвід. Ми маємо можливість на основі «почутого» дійти до висновків на скільки напруженою і результативною є, наприклад, навчальна діяльність наших студентів і на скільки вона є пріоритетною для них.

Та, незважаючи на окремі плюси кризового часу, є щось таке, чого нам точно не вистачає! І це точно не стосується неідеальності технічного боку, що забезпечує можливість нашого спілкування. Це стосується його інтимного боку: ми не бачимо очей, тілесних реакцій наших студентів, не чуємо «шурхотіння думок» під час обдумування відповідей на питання – ми знаходимося на дистанції від наших тілесних втілень! Позбавлені можливості сприймати емоції тих, з ким спілкуємося, їх тепло, можливість одночасного сприйняття одних й тих самих предметів, оскільки роз'єднані в просторі і часі, призводять до певного роду проблем. Знаходячись в ізоляції, ми стикаємось із тим, що позбавлені у задоволенні природних потреб в живому спілкуванні, що є однією із основних людських цінностей, та переживаємо стрес соціального дистанціювання.

Та з'ясовується, що не тільки розум переживає позбавлення у соціальних стосунках – тіло теж переживає депривацію. Тілесна ідентифікація теж переживає досвід ізолювання, тому важко спрогнозувати як у подальшому кризові часи вплинуть на психологічний стан науково-педагогічних працівників та студентство. Тому дуже важливо дотримуватись правильного режиму життя в кризовий час: слідкувати за здоров'ям, чергуючи розумове навантаження із фізичним, наприклад, виконуючи фізичні вправи; читати книжки, займатись творчістю; «відвідувати» цікаві пізнавальні віртуальні заходи, насолоджуватись краєвидами у віртуальних подорожах.

Таким чином, будучи втіленими живими істотами, ми через живе спілкування, соціальну взаємодію, що є одними із головних наших цінностей, реалізуємо не тільки потребу у психологічній близькості, а і у фізичній. Наш розум – це тільки частина нас, а живими ми можемо вважати себе тільки тоді, коли наш розум поєднується із нашим тілом.